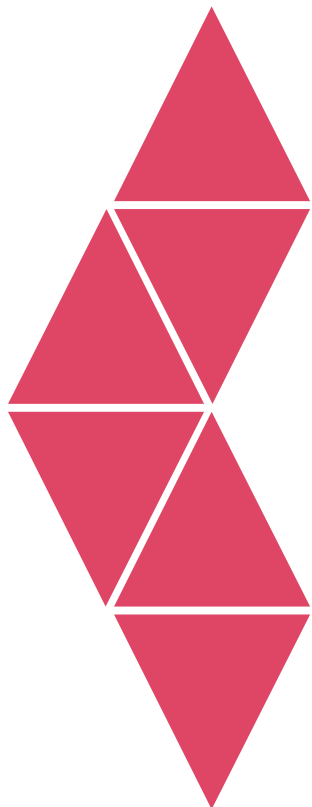

VOLD I FAMILIEN

JURK

juridisk rådgivning for kvinner

FORORD

Denne brosjyren er utgitt av Juridisk rådgivning for kvinner (JURK). JURK er et studentdrevet rettshjelptiltak som gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner.

JURK tar forbehold om regelendringer i tiden etter publisering.

Vi takker for gode innspill fra øvrige medarbeidere i JURK.

Brosjyren er skrevet av Frøydis Patursson, fagrådgiver i JURK.

Sist revidert april 2019 av
Ingvild Blindheim Hole og Maiken Lium.

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.0	INNLEDNING	3
1.1	Brosjyrens formål	3
2.0	HVA ER VOLD?	4
3.0	HVILKE TYPER VOLD FINNES?	4
4.0	HVILKE RETTIGHETER HAR DU?	6
4.1	Anmeldelse	6
4.2	Samtale med advokat	7
4.3	Tips hvis du skal anmelde vold	8
4.4	Bistandsadvokat	8
4.5	Etterforskning	9
5.0	NÅR DU TRENGER BESKYTTELSE OG HJELP	11
5.1	Krisesenter	11
5.2	Voldsalarm	12
5.3	Besøksforbud	12
5.4	Politiets rolle	13
6.0	ERSTATNING	13
6.1	Erstatning under rettssaken	13
6.2	Voldsoffererstatning	14
7.0	NÅR DU ER KOMMET TIL NORGE PÅ FAMILIEGJENFORENING OG IKKE HAR SELVSTENDIG OPPHOLDSTILLATELSE	14
8.0	VOLD MOT BARN	15
8.1	Hva er vold mot barn?	15
8.2	Plikt til å ta vare på barnet sitt	16
8.3	Foreldrene må beskytte barnet mot vold	17
8.4	Plikt til å beskytte barn som har det vondt	17
9.0	BARNEVERNET	18
9.1	Hvorfor har vi barnevern?	18
9.2	Hva skjer i en barnevernssak?	19
9.2.1	Undersøkelsessak	19
9.2.2	Frivillige hjelpetiltak	20
9.2.3	Tvangsvedtak	21
9.2.4	Hva skjer etter at det er gitt vedtak?	22
10.0	STRAFFESAKER OM VOLD MOT BARN	22
11.0	HVOR KAN DU FÅ HJELP?	22

1.0 INNLEDNING

1.1 Brosjyrens formål

Denne brosjyren handler om vold i familien. Den handler både om vold mot voksne og vold mot barn.

Vi har laget brosjyren til et prosjekt vi har som heter Jussambassadør-prosjektet. I Jussambassadør-prosjektet er det thailandske og polske kvinner som får opplæring i bestemte temaer som de skal lære videre. Brosjyren er laget for å passe til et foredrag som Jussambassadørene holder. Det går fint an å lese brosjyren uten å ha hørt foredraget.

Vi har prøvd å lage brosjyren så lettlest som mulig. Det er derfor vi skriver «du» mange steder, selv om vi vet at mange som leser denne brosjyren ikke har opplevd vold.

Jussambassadør-prosjektet er betalt av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Vi takker for pengene til å holde kurs og lage brosjyrer.

Vi takker også Jussambassadørene våre – en super gjeng kvinner som hjelper andre kvinner ved å lære seg opp i temaer som de kan lære videre. Vi som jobber i JURK lærer også masse av å få jobbe med Jussambassadørene.

Hvis du har flere spørsmål etter å ha lest brosjyren kan du ta kontakt med JURK, eller se om det er noen av de andre stedene vi skriver om i siste kapittel som kan være til nytte.

Mvh. Frøydis Patursson, fagrådgiver i JURK og prosjektleder for Jussambassadør-prosjektet.

2.0 HVA ER VOLD?

Å skade noen med vilje Hvis vi skal si det veldig enkelt, kan vi si at vold er når noen prøver å skade en annen person med vilje. Det kan skje overalt. Man kan bli slått ned på bussholdeplassen, man kan bli overfalt av en sint kunde på jobben eller man kan bli banka opp på skolen.

Veldig mye vold skjer hjemme, av en annen person i familien.

Man bør kunne være trygg i sitt eget hjem. Dessverre er det ikke alle som har det sånn.

Vold i nære relasjoner I denne brosjyren er det særlig den volden som skjer i hjemmet vi skal se på. Vold mellom familiemedlemmer kalles ofte for «vold i nære relasjoner».

Vi har allerede gitt noen eksempler på vold: Bli slått ned, overfalt eller banka opp. Dette er ting som mange kjenner igjen som vold. Men det finnes også andre typer vold som det kan være viktig å vite om.

3.0 HVILKE TYPER VOLD FINNES?

Fysisk vold Fysisk vold er når noen prøver å skade kroppen til en annen person. Fysisk vold er for eksempel å holde, dytte, riste eller klype, slå, sparke og lugge. Noen ganger kan fysisk vold være så grov at offeret dør.

Psykisk vold er når noen prøver å skade psyken til en annen person. Det handler om å skade selvtilliten og følelsene, eller kanskje å få den andre til å bli redd. Psykisk vold kan være å styre eller dominere den andre,

Psykisk vold true, ydmyke eller kontrollere. Noen synes det kan være vanskelig å vite om de har hatt en vanlig krangel med mannen sin. Hvis du har det vondt i forholdet og lurer på om det er på grunn av psykisk vold, anbefaler vi at du tar kontakt med JURK eller andre hjelpetiltak for å få rådgivning.

Seksuell vold Seksuell vold er når noen skader en annen person gjennom det seksuelle. Det mest kjente eksempelet er voldtekt. Det er at man blir tvunget til å ha sex ved vold eller trusler. Voldtekt kan også være at noen her sex med deg mens du er ute av stand til å motsette deg det. Det kan også være voldtekt å bli tvunget til oralsex, til å masturbere noen eller til å gjøre ting med seg selv. Seksuell trakassering er også seksuell vold. Selv om man er kjærester eller et ektepar er seksuell vold ulovlig.

Digital vold Digital vold er når noen bruker internett, sosiale medier og andre kommunikasjonsmetoder for å skade en annen person. Det kan for eksempel være at noen har tatt filmopptak av deg i en intim situasjon, eller nakenbilder av deg, og deler disse videre uten at du vil. Det kan også være at noen truer eller tvinger deg til å sende seksualiserte bilder av deg selv eller sender seksualiserte bilder av seg selv til deg uten at du ønsker det. Digital vold kan også være at noen sender eller poster trakasserende og hatefulle meldinger eller kommentarer om deg på nett eller at de bruker internett til å overvåke og forfølge deg.

Økonomisk vold Økonomisk vold handler om at man skader en annen person ved å ta kontroll over økonomien til personen. Et vanlig eksempel er at ektemannen tar alle pengene til sin konto, og nekter kona å ha egne penger. Det er en enkel måte å kontrollere livet til kona på, fordi nesten alt koster penger i dagens samfunn. Et annet vanlig eksempel er at en person tar opp lån i banken i den andre personens navn. Det kan gjøres ved forfalskning av

underskrift, eller ved trusler som får personen til å underskrive. I noen tilfeller kan personen bli sittende med en stor gjeld. JURK har en egen brosjyre om økonomisk vold.

Materiell vold

Materiell vold handler om at man ødelegger ting med vilje. Det kan for eksempel være at en person blir sint og slår hull i dører, vegger eller vinduer, kaster eller knuser ting i huset. Ofte vil det være veldig skremmende for de som er i nærheten.

Vold er ofte sammensatt

Her har vi forklart de forskjellige typene vold. Det er fordi du skal få eksempler på hva vold kan være, sånn at du kan kjenne det igjen hvis noe av dette skjer med deg eller noen du kjenner. Mange av de som opplever vold hjemme, har en situasjon hvor flere av de forskjellige typene vold skjer. Vi kan si at problemet er sammensatt av flere typer vold. Hvis man trenger hjelp, er det ikke nødvendig at man kan svare på hvilken type vold det gjelder. Det er nok at man kan fortelle hva som har skjedd.

Noe av volden kan være straffbar etter straffeloven. Selv om volden ikke er straffbar kan den likevel være alvorlig og skadelig for deg.

4.0 HVILKE RETTIGHETER HAR DU?

4.1 Anmeldelse

Hvis du blir utsatt for vold, kan du anmelde det til politiet. En anmeldelse er en beskjed til politiet om at noe ulovlig har skjedd.

Du anmelder ved å dra til politiet. Her skal du fortelle

hva som har skjedd. Det er vanlig at politiet stiller oppfølgingsspørsmål. Det er veldig viktig at du forteller alt til politiet, selv om det kan være ubehagelig å snakke med en fremmed.

Politiet skal skrive anmeldelsen din ned. Du skal skrive under på at anmeldelsen er riktig. Du skal også svare på om du vil ha erstatning fra den personen som var voldelig. Du bør be om å få med deg en skriftlig bekreftelse på at du har levert anmeldelse.

Hvis du lurer på hvor din nærmeste politistasjon er, kan du ringe telefonnummer 02800. Hvis du vil kan du også ringe dette telefonnummeret for å avtale en time før du skal anmelde. Da slipper du å vente i kø hvis det er travelt på politistasjonen.

Dette kan du lese mer om i JURK sitt standardskriv «Om anmeldelse».

4.2 Samtale med advokat

Noen ganger kan den som har blitt utsatt for vold ha rett til gratis samtale med advokat før anmeldelse. Da kan man stille spørsmål om beviser, hva man kan gjøre for å få beskyttelse mot vold etter anmeldelsen og hva som kan skje hvis man anmelder.

De som har rett til en slik samtale er de som har vært utsatt for vold i familien, seksuelle overgrep, menneskehandel, kjønnslemlestelse, tvangsekteskap eller hvis noen oppsøker deg selv om de har kontakt- eller besøksforbud.

Dette kan du lese mer om i JURK sitt standardskriv «Fri rettshjelp». Hvis du lurer på om du har rett til en slik samtale kan du ringe til en advokat og spørre. En

oversikt over advokater finner du på www.advokatenhjelperdeg.no.

4.3 Tips hvis du skal anmelde vold

- Si ifra til politiet. Du bør fortelle når, hvor og hvordan volden skjedde.
- Forsøk å sikre bevis. Et eksempel kan være å ta bilder av skadene. Bevis kan også være tekstmelding, e-post, brev og lignende.
- Hvis du har blitt utsatt for seksuell vold bør du ikke vaske deg eller kaste klærne før du tar kontakt med politi eller helsepersonell. Kontakt legevakten/voldtekstmottak så fort som mulig for undersøkelse og hjelp.
- Skriv ned dagbok over det du har blitt utsatt for. Da blir det lettere å forklare situasjonen til politiet.
- Kontakt lege, psykolog eller annet helsepersonell. Erklæring eller en journalutskrift fra helsepersonell kan være bevis.
- Si ifra til noen du stoler på. Dette kan for eksempel være en lærer, et familiemedlem, en rådgiver eller en venn.
- Du kan også få råd og veiledning hvis du vurderer å anmelde hos Støttesenter for kriminalitetsutsatte. Du kan finne kontaktinformasjon bakerst i brosjyren.

4.4 Bistandsadvokat

Bistandsadvokat

I mange saker som gjelder vold, har den som anmelder rett på en bistandsadvokat. En bistandsadvokat er en egen advokat som skal hjelpe den som er blitt utsatt for den straffbare handlingen.

Du har rett på bistandsadvokat hvis du anmelder en sak

som gjelder vold i familien, voldtekt, menneskehandel, kjønnslemlestelse, tvangsekteskap, hvis noen oppsøker deg selv om de har besøksforbud eller hvis du er utsatt for vold som har ført til at du har blitt sterkt fysisk eller psykisk skadet.

Bistandsadvokatens oppgaver

Bistandsadvokaten sin oppgave er å hjelpe deg under etterforskningen og rettssaken. Bistandsadvokaten skal tale din sak overfor politiet og i domstolen. I tillegg skal bistandsadvokaten hjelpe deg å forstå hva som skjer i saken. Det kan for eksempel være å forklare deg hvilke spørsmål du kan få under rettssaken, eller hva brev fra politiet betyr. Hvis du vil kreve økonomisk erstatning fra den du anmelder er det bistandsadvokaten som hjelper deg med det. Bistandsadvokaten kan også hjelpe deg med å kreve beskyttelse fra politiet hvis det er fare for at du kan bli utsatt for mer vold.

Hvis du har rett på bistandsadvokat, er det staten som skal betale for det.

4.5 Etterforskning

Hva er etterforskning?

Etter at man har anmeldt noe, vil politiet ofte starte en etterforskning. Det betyr at de prøver å finne ut mer om hva som har skjedd, og om det finnes beviser som gjør at de kan ta ut straffesak mot personen som er anmeldt.

Under etterforskningen er det mange ting som kan bli undersøkt. Hvis du har blitt utsatt for vold som gir merker på kroppen, kan kroppen din bli undersøkt og det kan bli tatt bilder og prøver. Det høres kanskje ubehagelig ut, men det er viktig at politiet får samle de bevisene de trenger. Politiet avhører også den personen som er anmeldt, og vitner. Du kan bli spurt om hjelp til å samle flere bevis, for eksempel at du godtar at politiet får journal fra legen din.

JURK erfarer at etterforskningen kan ta lang tid. Politiet har tidligere sagt at gjennomsnittet er på 6 til 12 måneder, men det kan ta kortere eller lengere tid.

Når etterforskningen er ferdig

Etter at politiet er ferdig med å finne beviser og undersøke dem, er etterforskningen ferdig. Da er det en advokat hos politiet som ser på bevisene som er funnet og vurderer om det er nok beviser til å ta ut tiltale. Hvis bevisene er sterke nok blir det straffesak for domstolene. Hvis bevisene ikke er sterke nok, blir saken henlagt. Det betyr at politiet ikke jobber med saken lenger, og at det ikke blir noen straffesak.

Selv om saken blir henlagt betyr ikke det at politiet ikke tror på deg, eller at det ikke var en alvorlig sak. Det betyr bare at det ikke er sterke nok beviser til å få noen dømt i en straffesak. Hvis du har anmeldt en sak om vold, og den blir henlagt, kan du og bistandsadvokaten din vurdere om dere vil klage på henleggelsen.

5.0 NÅR DU TRENGER BESKYTTELSE OG HJELP

5.1 Krisesenter

- Hvem kan få hjelp?* Hvis du har opplevd vold fra familien kan du ta kontakt med krisesenteret. Hjelp fra krisesenteret er gratis. Alle kommuner skal ha et krisesentertilbud.
- Bo på krisesenteret* Hvis du trenger å rømme hjemmefra kan du bo midlertidig på krisesenteret. Hvis du trenger å ta med deg barna når du rømmer, kan du gjøre det. På krisesenteret er dere trygge, og dere kan få samtaler og hjelp til å finne ut hvordan dere skal komme dere videre. Krisesenteret kan også hjelpe dere med å komme i kontakt med andre hjelpeinstanser.
- Samtaler på krisesenteret* Krisesenteret er ikke bare for de som trenger å rømme fra hjemmet sitt. På mange krisesentre kan man også komme innom på dagtid for råd og veiledning.
- Hvordan finne ditt krisesenter* På krisesenteret kan du være anonym og de ansatte på krisesenteret har taushetsplikt. På denne nettsiden finner du en liste over krisesentrene i Norge:
<https://dinutvei.no/hjelpetilbud>
Du kan også ringe til politiet for å få vite hvor ditt nærmeste krisesenter er.

5.2 Voldsalarm

Hva er voldsalarm? En voldsalarm er ett lite apparat med en knapp på som du har med deg hele tiden. Hvis du trykker på knappen går det en beskjed direkte til politiet om at du er i fare.

Hvem kan få voldsalarm? Det er bare de som er utsatt for vold eller trusler som kan få voldsalarm.

Søke om voldsalarm Voldsalarm er gratis. For å få voldsalarm må du søke hos politiet. Politiet vurderer om situasjonen din er så farlig at du trenger voldsalarm. Du trenger ikke anmelde det straffbare forholdet for å få voldsalarm. Du får bare voldsalarm i tre måneder av gangen. Hvis du fortsatt trenger voldsalarm etter tre måneder, må du søke på nytt. Du kan få hjelp av andre, for eksempel en bistandsadvokat, til å søke om voldsalarm.

Voldsalarm kan være aktuelt for de som har vært utsatt for vold, for eksempel fra familiemedlemmer, og som fortsatt er i fare for at det skal utøves mer vold mot dem.

5.3 Besøksforbud

Når noen får besøksforbud, betyr det at de ikke har lov til å komme i nærheten av deg eller kontakte deg på andre måter (for eksempel over telefon, e-post eller brev). Det kan være aktuelt hvis du er i fare for å bli utsatt for vold eller trusler fra en bestemt person.

Det er politiet som vurderer om det er behov for besøksforbud. Du trenger ikke å anmelde for å kunne søke om besøksforbud.

Noen ganger brytes besøksforbudet. Hvis det skjer bør du ta kontakt med politiet. Det kan være straffbart å

bryte et besøksforbud.

JURK har et eget standardskriv om besøksforbud.

5.4 Politiets rolle

Det er politiet som har ansvaret for å holde mennesker trygge. Du må kontakte politiet hvis du vil anmelde vold, og for å få beskyttelse hvis det er fare for at volden skal fortsette. Politiet kan hjelpe deg med å få voldsalarm eller besøksforbud. De kan også finne andre løsninger for å beskytte deg, og de kan gi deg råd om hva du kan gjøre selv for å bli tryggere.

5.5 Omvendt voldsalarm

Omvendt voldsalarm innebærer at voldsutøver er utstyrt med en elektronisk fotlenke, som varsler politiet straks han beveger seg inn i en forbudssone. Politiet vil da varsle deg og følge voldsutøverens bevegelser, for så å arrestere voldsutøveren før han når frem til deg.

Domstolenes vurdering

Til forskjell fra voldsalarm og besøksforbud som er noe politiet kan benytte ved mistanke om en mulig voldsutøvelse, er omvendt voldsalarm en straffereaksjon fra domstolene som gis etter en voldshendelse.

6.0 ERSTATNING

6.1 Erstatning under rettssaken

Erstatning fra den som utførte volden

Hvis det blir rettssak mot den som har begått de voldelige handlingene, kan du kreve erstatning under rettssaken. Det er bistandsadvokaten din som skal hjelpe deg å finne ut hva du kan kreve, og til å sette frem kravet

under rettssaken, hvis du ønsker det.

6.2 Voldsoffererstatning

Erstatning fra staten

Voldsoffererstatning er en erstatning fra staten. Du kan ha rett på voldsoffererstatning hvis du har vært utsatt for vold. Hovedregelen er at du må ha anmeldt saken til politiet før du kan søke om voldsoffererstatning.

I noen tilfeller kan bistandsadvokaten hjelpe deg med å vurdere om du har krav på voldsoffererstatning, og med å skrive søknad hvis det er aktuelt. Hvis du ikke får hjelp fra en bistandsadvokat kan du kontakte JURK.

Vi vil da vurdere om vi har mulighet til å hjelpe deg med å søke eller klage på avslag.

JURK har et eget standardskriv om voldsoffererstatning.

7.0 NÅR DU ER KOMMET TIL NORGE PÅ FAMILIEGJENFORENING OG IKKE HAR SELVSTENDIG OPPHOLDSTILLATELSE

Vanlig regel

Det vanlige er at du må ha bodd i Norge i tre år på familiegjenforening før du får egen oppholdstillatelse.

Spesiell regel hvis det er vold i hjemmet

Hvis ektefellen eller samboeren din er voldelig mot deg, finnes det en spesiell regel. Regelen gjelder også hvis det er barna dine som blir utsatt for vold fra din ektefelle eller samboer. Denne regelen heter «opphold på selvstendig grunnlag». Regelen gjør at du kan få selvstendig oppholdstillatelse før vanlig tid selv om du skiller deg eller flytter fra ektefellen eller samboeren din.

Regelen finnes fordi du ikke skal føle deg tvunget til å bli i et voldelig forhold bare fordi du ikke har egen oppholdstillatelse enda.

Søknad til politiet

Du søker om opphold på selvstendig grunnlag hos politiet. De innkaller deg for at du skal fortelle om volden og mishandlingen. Det er viktig at du forteller alt som har skjedd, selv om det kan kjennes ubehagelig å snakke om. Prøv å fortelle hva som har skjedd, når det har skjedd, hvordan det har skjedd og hvor ofte. Det er viktig at du har bevis. Bevis kan for eksempel være journal fra legen eller legevakt, vitner, skriv fra krisesenteret osv.

Du må ikke anmelde selv om du søker om opphold på selvstendig grunnlag. Du velger selv om du vil anmelde i tillegg til søknaden.

Andre muligheter

Det også er mulig å søke om opphold på grunnlag av sterke menneskelige hensyn, eller at du har særlig tilknytning til Norge. Dersom du ønsker mer informasjon om dette, kan du kontakte JURK.

JURK vil fortelle deg at det kan være vanskelig å få opphold på selvstendig grunnlag og på grunn av sterke menneskelige hensyn.

8.0 VOLD MOT BARN

8.1 Hva er vold mot barn?

De forskjellige typene vold

Vold mot barn handler om det samme som vold mot voksne. Du kan lese om de forskjellige typene vold i kapittel 2 i denne brosjyren. Alle de typene vold som er nevnt der, gjelder også for barn.

Oppdragelse og vold mot barn

Når det gjelder vold mot barn, kan det noen ganger være vanskelig å skille mellom hva som er vanlig oppdragelse og hva som er vold. I mange land er det vanlig å bruke vold som en del av oppdragelsen. Slik var det også i Norge før. I dag vet vi mer om hvor skadelig det er for barn å bli utsatt for vold, og derfor er all vold mot barn forbudt. Det gjelder også vold som er ment for å oppdra barnet.

De fleste synes det er lett å forstå at det er ulovlig å slå barn eller gjøre seksuelle handlinger med barn. Det kan være litt vanskeligere å forstå at det ikke er lov å gi et lett slag, eller at det ikke er lov å true barnet så det blir redd. Hvis man for eksempel sier til barnet at man kommer til å skade barnets kjæledyr hvis barnet ikke gjør leksene sine, så er det psykisk vold.

Hvis du vil lære mer om oppdragelse

Hvis du vil lære mer om hvordan du kan oppdra barnet ditt uten å bruke vold, finnes det kurs mange steder i landet. Spør helsestasjonen, barnevernet eller familievernkontoret der du bor. Det kan også være nyttig å snakke med andre foreldre du kjenner for å få tips og triks.

8.2 Plikt til å ta vare på barnet sitt

Gi omsorg

Det er også veldig alvorlig å ikke gi barnet den omsorgen som det trenger. Eksempler på å ikke gi omsorg kan være at man ikke gir barnet nok mat eller ikke tar med barnet til legen hvis det er sykt.

Trygghet

Det er også en plikt for foreldre å passe på at barnet føler seg trygt og har det trygt. Barnet skal beskyttes mot farlige ting. Foreldrene skal prøve å forhindre at farlige ting skjer, for eksempel ved å passe på at barnet ikke faller ned trapper.

Barn må heller ikke være alene hjemme hvis de ikke er trygge nok til å være det og store nok til å ta vare på seg selv. For eksempel kan ikke barn være hjemme alene hvis de ikke er store nok til å spise mat eller ta ansvar hvis det skulle skje noe farlig (som brann). Det betyr at foreldrene må ordne det slik at barn som ikke er gamle nok til å passe på seg selv, blir passet på av noen som er i stand til å ta vare på dem også i farlige situasjoner.

8.3 Foreldrene må beskytte barnet mot vold

Foreldrenes plikt

Foreldrene har en plikt til å beskytte barna mot vold. Det betyr at foreldrene ikke må utsette barna for vold. Det betyr også at hvis du vet at noen andre utsetter barnet ditt for vold, har du en plikt til å beskytte barnet mot denne volden. Det gjelder selv om det er den andre forelderen som utsetter barnet for vold. Noen ganger kan det bety at du må flytte med barnet fra den andre forelderen, hvis det er det som er nødvendig for å beskytte barnet.

Beskytte barnet mot å være vitne til vold

Det er veldig skadelig for barn å være vitne til vold. Hvis den ene forelderen bruker vold mot den andre forelderen, og barnet ser dette, kan barnet bli alvorlig psykisk skadet. Når man skal beskytte barnet mot vold, må man også beskytte det fra å se at andre familiemedlemmer blir utsatt for vold.

Hvis en forelder vet at noen andre utsetter barnet for vold uten å gjøre noe for å hjelpe barnet, kan også den forelderen som ikke grep inn få straff.

8.4 Plikt til å beskytte barn som har det vondt

De som jobber med barn

Hvis folk som treffer barn i jobben sin ser barn som de vet eller tror har det vondt, må de melde fra til barnevernet eller politiet. Dette kan for eksempel være

lærere, barnehagelærere og leger. De som jobber i slike jobber, har en plikt etter norsk lov.

De som jobber med barn kan ringe barnevernet og be om råd anonymt, men ikke melde fra anonymt.

Alle som treffer barn

Alle har en plikt til å beskytte barn. Hvis et barn du kjenner utsettes for vold, bortføring eller seksuelle overgrep har du en plikt etter loven til å stanse det eller si ifra til noen som kan stanse det.

Det betyr at hvis du mistenker at et barn ikke har det bra, må du si fra.

Bekymringsmelding

Hvis du melder ifra til barnevernet, kalles det en bekymringsmelding. Du kan melde fra i eget navn eller anonymt, uten å si navnet ditt. Da får ingen få vite hvem som har fortalt barnevernet hva som skjer. Når du skriver en melding til barnevernet må du fortelle grundig hvorfor du er bekymret. Da har barnevernet større sjanse til å kunne hjelpe barnet. Du kan finne skjema for bekymringsmelding på www.bufdir.no eller ved å ta kontakt med barnevernet i din kommune.

9.0 BARNEVERNET

9.1 Hvorfor har vi barnevern?

Barn som har det vondt vokser ofte opp til å bli voksne med et vanskelig liv. Norske myndigheter har en plikt til å passe på at alle barn har det bra. Dette gjelder alle barn som bor i Norge.

Barnevernets jobb er å beskytte barn Barnevernets jobb er å beskytte barn når foreldrene ikke gir barnet den omsorgen det trenger. Så langt det er mulig skal de hjelpe barnet i samarbeid med foreldrene. Foreldre som ikke klarer å ta vare på barna kan få hjelp til å gi bedre omsorg. De kan også få avlastning, for eksempel ved at barnet får en støttekontakt som tar med barnet på aktiviteter eller ved at barnet kan være hos en annen familie en helg i måneden.

Hvis det er fare for at barnet blir skadet på grunn av vold eller omsorgssvikt selv om barnevernet gjør alt de kan for å hjelpe foreldrene, kan barnevernet ta barnet ut av familien. De har bare lov til å ta barnet ut av familien hvis det er helt nødvendig for å beskytte barnet mot fysiske eller psykiske skader.

9.2 Hva skjer i en barnevernssak?

9.2.1 Undersøkelsessak

Barnevernet får beskjed Første kontakt med barnevernet kan komme fordi du eller barnet selv ber om hjelp, eller det kan komme fordi noen har sendt inn en bekymringsmelding.

Barnevernet må ta bekymringsmeldingene på alvor. De må undersøke om barnet har det bra eller om det må settes i gang tiltak.

Barnevernet gjør undersøkelser Når barnevernet undersøker en sak skal de gjøre det på en hensynsfull måte. De skal bare undersøke det som er nødvendig for å finne ut om barnet har det bra. Noen ganger må de spørre andre, for eksempel de som jobber på skolen, om hvordan barnet har det. Barnevernet skal ikke la personer som ikke har noe med saken å gjøre få vite at det skjer en undersøkelse.

Frist for undersøkelsen Når barnevernet undersøker har de frist til å bli ferdig på 3 måneder. I helt spesielle saker kan de få frist på 6 måneder.

Hva kan barnevernet undersøke? Barnevernet har blant annet rett til å:
- snakke med foreldrene hjemme hos dem
- snakke med barna alene
- snakke med andre som kjenner barnet
- bruke politi for å komme inn og hjelpe barnet i veldig alvorlige saker

Vedtak Undersøkelsessak skal avsluttes med vedtak. Et vedtak er når staten, kommunen eller et annet offentlig organ bestemmer noe over deg.

Vedtaket kan si at saken henlegges. Det betyr at det ikke skal gjøres noe mer i saken, og saken er avsluttet. Vedtaket kan også si at det må gjøres hjelpetiltak. Noen ganger vil vedtaket være at barnet bør tas ut av familien. Vi skiller mellom frivillige hjelpetiltak og tvangsvedtak.

9.2.2 Frivillige hjelpetiltak

Foreldrene er enige i tiltaket Frivillig hjelpevedtak er vedtak som foreldrene er enige i. Det kan for eksempel være veiledning til foreldrene, frivillige tiltak i hjemmet, plass i barnehage, støttekontakt eller besøkshjem. Familien kan selv ta kontakt med barnevernet og be om hjelp.

De fleste slike tiltak kan bare gjøres frivillig, altså hvis foreldrene er enige. Det er fordi det er nødvendig at foreldre og barnevernet samarbeider for å gjøre tiltakene. Hvis barnet er over 15 år må barnet også være enig i tiltaket.

For at barnet skal få det bedre er det derfor viktig å samarbeide med barnevernet så godt som mulig hvis ting

er vanskelige, og be om hjelp før problemene blir for store.

Barnevernet må lage en plan Barnevernet må lage en plan for tiltaket. Tiltaket skal alltid være til barnets beste. Alle avgjørelser som barnevernet tar om ytelser eller tjenester skal være skriftlige.

Du kan klage Hvis du selv har søkt om hjelp fra barnevernet til tiltak i hjemmet, men du får avslag, kan du klage. Du sender klagen til barnevernet.

Ikke gratis advokat Foreldrene og barna har alltid rett til å bruke advokat, men de har ikke rett til gratis advokat i saker som gjelder frivillige hjelpetiltak.

9.2.3 Tvangsvedtak

Når foreldrene ikke er enige Tvangsvedtak er når barnevernet bestemmer noe som foreldrene eller barnet ikke er enig i. Det mest kjente eksempelet er når barnevernet overtar omsorgen for barnet uten at foreldrene er enige.

Å ta barnet ut av hjemmet Å ta barnet ut av hjemmet skal være en siste utvei. Barnevernet skal bare bruke tvangsvedtak hvis frivillige hjelpetiltak er prøvd ut uten å virke, eller hvis situasjonen er så alvorlig at frivillige hjelpetiltak ikke vil gjøre den bedre.

Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker Hvis barnet skal tas ut av hjemmet, skal saken vurderes av Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker. Det er en slags domstol som er spesialisert på denne typen saker.

Gratis advokat Hvis det treffes tvangsvedtak har foreldrene rett til gratis advokat.

JURK har et eget standardskriv om rett til gratis advokat etter ordningen om fri rettshjelp.

9.2.4 Hva skjer etter at det er gitt vedtak?

Etter vedtak Barnevernets vedtak begynner å virke med en gang, selv om du klager. Det betyr at barnet kan tas ut av hjemmet, selv om du klager. Hvis det er et vedtak om frivillige hjelpetiltak, skal barnevernet forsøke å starte tiltakene så raskt som mulig.

10.0 STRAFFESAKER OM VOLD MOT BARN

Anmeldelse og straff I saker som gjelder vold mot barn, kan det i tillegg til hjelp fra barnevernet være aktuelt med anmeldelse og straff. Det er mye som er likt i straffesaker hvor offeret er en voksen og i straffesaker hvor offeret er et barn. Noen forskjeller finnes likevel. For eksempel skal barn få fortelle om det som har skjedd på en mer skånsom måte enn det som er vanlig for voksne. Saker som gjelder barn må legges opp på en måte som er bedre tilpasset barn.

11.0 HVOR KAN DU FÅ HJELP?

Politiet Du må ta kontakt med politiet hvis du ønsker å anmelde vold eller andre straffbare handlinger. De kan gi deg informasjon og råd, og de kan etterforske saken. Hvis du trenger beskyttelse fra en som er voldelig mot deg, må du kontakt med politiet. De kan for eksempel gi deg besøksforbud og voldsalarm. Du kontakter din lokale politistasjon ved å ringe 02800. Hvis du trenger

øyeblikkelig hjelp fra politiet må du ringe 112.

Krisesenter **Krisesentre** kan både gi deg råd og veiledning, og tilby et sted å bo for deg og barna hvis det er farlig å være hjemme. Du kan finne kontaktinformasjon på nettsiden www.krisesenter.com/finn-ditt-senter eller ved å kontakte politiet der du bor.

Helsehjelp Hvis du trenger **helsehjelp**, for eksempel fordi du har blitt skadet av vold, kan du kontakte lege eller helsestasjon. Hvis du trenger akutt hjelp, må du ringe din lokale legevakt på 116 117, eller ringe ambulanse på 113.

Overgrepsmottak Hvis du har blitt utsatt for vold eller voldtekt, bør du oppsøke **overgrepsmottaket** der du bor. Det finnes et overgrepsmottak i alle fylker. Der kan du få en medisinsk undersøkelse for å oppdage, forbygge og behandling av skader og smitte. En annen viktig grunn til å oppsøke lege eller overgrepsmottak, er at du kan få sikret spor og dokumentert skader som kan være viktige bevis dersom du vil anmelde saken. Du kan finne ditt nærmeste overgrepsmottak på dinutvei.no/hjelpetilbud eller ringe politiet for å få vite hva som finnes i din kommune.

DIXI Hvis du trenger å snakke om voldtekt, kan man kontakte **DIXI**. Det er et støttesenter for voldtektsutsatte. Du kan finne mer informasjon på www.dixi.no.

Du kan også ringe dem på telefon 22 44 40 50.

Støttesenter mot incest (SMI) Har du blitt utsatt for seksuell vold fra en du er i slekt med, for eksempel foreldrene dine eller en onkel eller tante, kan ta kontakt med **Støttesenter mot incest**. Du kan lese mer på www.sentermotincest.no eller du kan ringe dem på telefon 23 31 46 50.

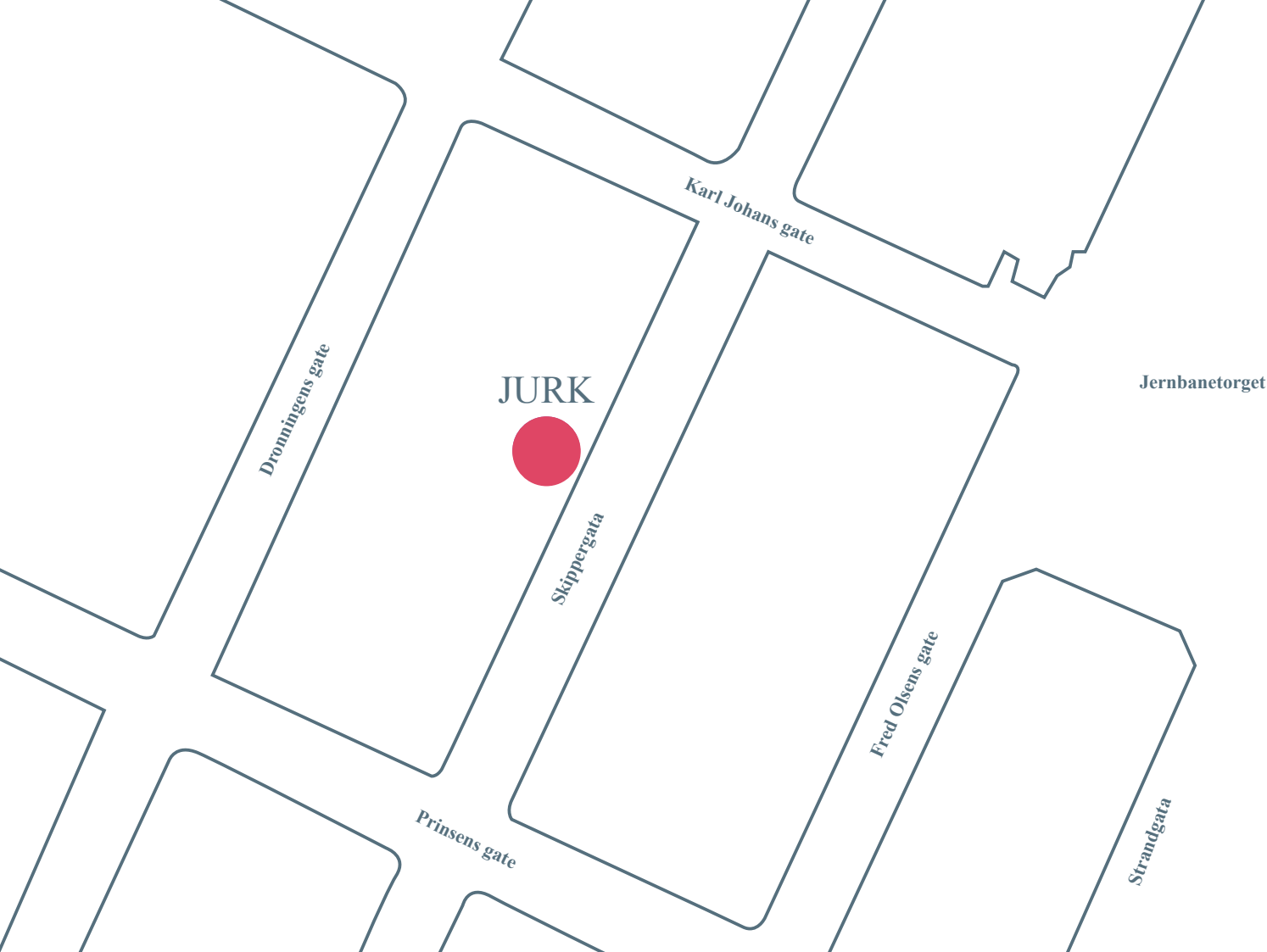
- Støttesenter for kriminalitetsutsatte* **Støttesenter for kriminalitetsutsatte** kan gi hjelp og veiledning til de som har vært utsatt for noe kriminelt, for eksempel vold eller overgrep. De tilbyr støtte fra anmeldelse til dom og kan bistå med å søke erstatning. Det finnes et støttesenter i alle politidistrikt. Telefonnummeret deres er 800 40 008.
- Slettmeg.no* Har det bli lagt ut bilder eller annen informasjon om deg på internett, som du ikke ønsker at andre skal se, kan du gå inn på www.slettmeg.no. Der finner du veiledning om hvordan du kan gå frem for å fjerne informasjonen som er lagt ut.
- Alternativ til vold* **Alternativ til vold** jobber med å lære folk alternative måter å reagere på, i stedet for å bruke vold.
- Du finner mer informasjon på atv-stiftelsen.no eller ved å ringe 22 40 11 10.
- Barnevernet* **Barnevernet** kan sette inn mange ulike hjelpetiltak. Du kan få kontakt med barnevernet der du bor ved å ringe eller skrive til barneverntjenesten i kommunen din. Du kan finne et skjema for bekymringsmelding på www.barnevernvakten.no.
- Familievernkontorene* **Familievernkontorene** gir familier hjelp til å løse konflikter og finne bedre måter å snakke sammen på. Disse finnes i alle fylker. Du kan finne mer informasjon på www.bufdir.no/familie.
- Bistandsadvokat* Barn og voksne som er utsatt for familievold kan ha krav på **bistandsadvokat**. Du finner kontaktinformasjon til advokater som jobber som bistandsadvokater på www.advokatenhjelperdeg.no.

JURK

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner. Du kan finne informasjon mer informasjon om oss på www.jurk.no.

Du kan ringe oss på 22 84 29 50 eller komme til oss i Skippergata 23, 0154 Oslo.

Du kan alltid sende inn saken din til oss på internett. Det kan du gjøre på www.jurk.no → «Send oss din sak».

KONTAKT OSS

**Telefon:
22 84 29 50**

**Adresse:
Juridisk rådgivning for kvinner
Skippergata 23
0154 Oslo**

www.jurk.no

